

Torm enne vaikust

Pärtel Toompere Kaarli kiriku kontsertkoori dirigent

Oleme harjunud, et kontsertide nõudlus ja pakkumine advendiajal kasvab. Selgelt kahvatumal kujul kerkib esile ka kevad, mil harrastuskollektiivid otsivad enne puhkust endale väljundit, ning tänu ühele päevale, hingedepäevale, ka sügis. Äsjalõppenud aastal oli teisiti. Advendiajal oleks nõudlust küll, aga pakkumine ei saanud pandeemia tõttu tulla järele. Hingedeaeg tundus kontserdielus seevastu kuidagi eriti aktiivne. Näiteks kõlas Faure reekviem siis kolmel järjestikustel päeval kahes erinevas esituses ning Kaarli kirikus kestis hingedepäeva kontserte kuni öötundideni välja.

Kui mina Faure reekviemi esimest korda laulsin, olin 17-aastane Otsa kooli rebane. Teos oli nii mulle kui ka Otsa kooli koorile keeruline, kuid selle esitamise elamus vägev, sest varem olin ma laulnud vaid põhikooli koorides. Nüüd mõelgem, et 1. novembril laulsid sama teost palju nooremad poisid [rahvusooper Estonia](#) poistekoorist, koor oli tuntavalt palju suurem ning Jaani kirik oli kuulajaid triiki täis - millise elamuse ja tõukejõu tulevikuks võis see kontsert anda nendele poistele. Ning samal ajal, millist vaeva pidid nad nägema, et selline teos selgeks õppida. Kahtlemata näitab see Kodaly metoodika tugevust.

Hirvo Surva juhatusel kõlas teosest pigem kammerlik esitus, mis on poistekoori puhul arusaadav, kuigi lauljaid oli koguni viie rea jagu. Samuti sobis see Faure kontseptsiooniga surmast. Surma pidas ta pigem rõõmsaks pääsemiseks, mitte piinarikkaks kogemuseks. Koori õhulisele, kahinale lähedasele, aga siiski õigele poole hea maitse piiri jäävale toonile sobis kammerlik esitus samuti. Mõnes üksikus kohas näitas koor erilist kõlavõimu, ilmselt vaid vahetunnis on need poisid võimelised veel kõvemalt häält tegema. Poistel jätkus tähelepanu terveks kontserdiks. Tore oli vaadata, kui silmanähtavalt püüdlikud nad olid, et keeruliselt intoneeritav "amen" teise osa lõpus ikka välja tuleks. Tuli, lausa üliilusalt, ning ka ülejäänud teose jooksul ei lubanud nad endale mingisugust mustust. Arvestades nähtud vaeva ning ka seda, et suure osa publikust moodustasid koorilauljate vanemad, on hea, et poistekoor oli selle õhtu staar. Estonia teatri orkester täitis ilmselgelt saatja rolli. Tihti oli tunda, et pillimehed pole hästi kohal, jäi selline läbimängimise tunne ning sageli mängis orkester ka koorist järjekindlalt üle. Õnneks muutus see neljandas osas ("Pie Jesu"), mil orkester justkui ärkas, mängu lisandus rohkem nüansse ning oldi koorile võrdväärne partner.

Muusika

01.01.2021 00:00

Pärtel Toompere

33,34

Rahvusooper Estonia

Estonia teater

Teater

Eelmisel kümnendil laulis "Pie Jesu" poiss-soprani soolot korduvalt Heldur Harry Põlda. Praegu on ta tegemas soliidset karjääri nii laulja kui ka koorijuhina.

Nüüd on tema mantli pärinud järgmine Estonia poistekoori kasvandik Cedric Sebastien Mäeväli. Eks näis, milline karjäär teda ootab, kuid seekordne kogemus on kindlasti meeldejääv. Sadade inimeste ees oli ta ilmselgelt pabinas ja krampis, kuid seetõttu äärmiselt siiras. Publik oli väga toetav - tema solo jooksul ei vaadanud keegi kavalehte ja seljatugedestki eenduti päris korralikult. Soolo jooksul ta kosus, näidates, et sisu temas on. Teine solist, Raiko Raalik, on hea bass, kuid selle teose baritonipartii jaoks liiga sünge ja tõsine. "Libera me" tekstiga sobisid süngus ja tõsidus küll hästi kokku, kuid teose üldist olemust ja ka teisi esitajaid arvestades mõjus selline kõla liiga võõralt.

Kui mõtlen oma suurimate kontserdi-elamuste peale, siis meenuvad mõnede klassikakontsertide kõrval üks India muusika kontsert Viljandi vanamuusika festivalil ühe väikse puumaja pööningul, Eva Mitreikina kontsert Käsmu kabelis ning veel mitu kontserti, mida seob ühine nimetaja - hilised õhtutunnid. On uskumatu, kui palju annab ühele kontserdiatmosfäärile juurde hiline kellaeg - seda tõestas Mozarti reekviemi ettekanne Eesti Filharmoonia Kammerkoori (EFK) ja Tallinna Kammerorkestri (TKO) esituses Kaarli kirikus kell 22. Võibolla polnud kellaeg taotluslik, sest ega nad hingedepäeval polekski saanud varem kontserti anda. Kell 19 laulis samas kohas juba Tallinna Kammerkoor Estonia seltsi segakooriga Faure reekviemi ning Tõnu Kaljuste juhatatud kontsert poleks publiku pärast mujale ära mahtunud, kui vaid Kaarli kirikusse. Niigi jäi mitukümmend inimest ukse taha.

Kuid kellaajast suurem mõju oli ikkagi muusikutel. Kaljuste interpretatsioon oli pigem kammerlik, tänu millele võis orkester esile tuua lausa uskumatult palju detaile. Vaat et igal taktil oli idee ning igas taktis mängiti nüansirikkalt ja kompromissitult. Samuti ei olnud kuulda ainsatki juhuslikkugi apsu ja ka nemad ei lubanud ainsatki mustust. Koori ja orkestri tasakaal oli paigas ning ka forte's ei pidanud koor orkestriga võitlema. Vastupidi, EFK laulis märgleva kergusega, nii kõla kui ka näoilmed reetsid, kui palju nad on teosest üle. Tulemuseks väga loomulik ja musikaalne esitus. Loetud päevad varem oli ajakiri BBC Music valinud EFK maailma kümne parima koori sekka ning nad tõestasid, et väärivad seda tunnustust. (Eriti Voces Tallinna puhul on räägitud, kuidas parimad harrastuskoorid hingavad proffidele kuklasse. Kuid EFK ei tee seda neile lihtsaks.) Koor on hästi ansamblis, kammerlik. Musitseerimisel ei pea nad mängima eriti kõlatugevusega, vaid panevad selle asemel rõhku karakterile ja sellest veel rohkem

atakkidele. Piisab vaid õigeaegselt ja piisavalt veenvast atakist, et kuulajal jääks forte'st palju forte'm mulje kui lihtsalt kõvasti lauldes. Tihti saadab koor õige karakteri publiku poole teele ning tõmbab siis tagasi, sest rohkem pole vaja ja lihtsalt massi pole ka mõtet toota. Näiteks "Sanctus" oli küll vali, aga ennekõike äärmiselt väärikas. Kirsiks tordil oli lisalugu - Mozarti "Ave verum corpus", mis oli justkui test näitamaks, kui vaikselt saab koor kõlada koos orkestriga. Ikka väga vaikselt saab.

Hääleliikidest tõstan esile sopranit. On tõeliselt värskendav kuulata, kuidas sopranid ei muutu kõrges registris kiledaks, mis on paljudele eesti kooridele murekoht. Samuti tundub, et koorile on mõjunud väga hästi, et nende koormeistriks on asunud Hollandis sündinud, kuid 2016. aastast Tallinnas elav ja täiuslikult eesti keelt rääkiv Lodewijk van der Ree. Ma ei kahtle Heli Jürgensoni tasemes - eriti kui vaadata, millise tohutu arenguhüppe on teinud tema juhtimisel lühikese ajaga Tallinna Kammerkoor (kammerkooride festivali grand prix!) ning teades, kui kõrgelt hinnatakse teda dirigeerimisõpetajana. Ometi on tänapäeva häälekool, nooruslik värskus ning aastad kompromissitus Vox Clamantis need põhjused, miks ma arvan, et Lodewijk on õige inimene EFK dirigendipuldis.

Solistidest oli parim meie muusika- ja teatriakadeemias õppiv korea tudeng Yena Choi. Ta jättis väga sügava mulje, sest ei mäleta, et oleks eales kuulnud soprani-solisti, kes laulaks täiesti ilma vibraatota ja nii helgelt. Tõesti, miks peavadki sopranid olema sellised kummitused, nagu mulle juba lapsest saati tundunud. Kogu solistikvarteti puhul tuleb esile tõsta ansamblit. Väga hästi suutsid nad maha suruda oma solistiego ja näha tõesti vaeva, et kvartetti sobitada.

See kontsert pidanuks olema sarja "Kaks tähtteost" avaosa. Sari oleks jätkunud Beethoveni "Missa solemnisega" detsembri alguses, kuid sarnaselt väga paljude teiste adventikontsertidega olid korraldajad sunnitud ka selle ära jätma. Ilmselgelt õigustas hingedepäeva tormine kontserdielu end täielikult, sest kui novembri alguses sai kontserte veel vabalt pidada, siis adventiajal järgnes keeldude ja piirangute tõttu tormile vaikus.

Mozarti reekviemi ettekanne Kaarli kirikus.